Administratīvā rajona tiesa
Rēzeknes tiesu nams

Lietas arhīva Nr. A42-01488-24/44
ECLI:LV:ADRJRTN:2024:0708.A420148824.2.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rēzeknē 2024. gada 8. jūlijā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Solvita Pujāte,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta sakarā ar /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru /pers. A/ kaitējuma atlīdzība kā Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekam par laika periodu no 2024. gada 20. februāra līdz 2024. gada 30. aprīlim tiktu pārrēķināta, izmantojot vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī par 2023. gadu, izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas 2024. gada 19. marta lēmumu Nr. 30-2024-5425 pieteicējam /pers. A/ no 2024. gada 20. februāra līdz 2029. gada 19. februārim noteikta 2. grupas invaliditāte, kuras cēlonis ir saslimšana, kas saistīta ar Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanu, un 70 % darbspēju zaudējums (*lietas 24. lapa*).

Ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – aģentūra) Liepājas reģionālās nodaļas 2024. gada 28. marta lēmumu Nr. 24/813131 (turpmāk – sākotnējais lēmums) pārrēķināta kaitējuma atlīdzība pieteicējam – 2. grupas invalīdam – par darbspēju zaudējumu 70 % kā Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekam 426,14 *euro* mēnesī no 2024. gada 20. februāra līdz 2029. gada 19. februārim (*lietas 9. lapa*).

Pieteicējs sākotnējo lēmumu apstrīdēja, jo nepiekrita aprēķinātajam kaitējuma atlīdzības apmēram, uzskatot, ka aprēķins veikts formulā nepamatoti izmantojot vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī par 2022. gadu, nevis 2023. gadu (*lietas 16. lapa*).

[2] Ar aģentūras 2024. gada 25. aprīļa lēmumu Nr. 24/1038856 (turpmāk –lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts (*lietas 11.-12. lapa*). Lēmumā norādīts, ka vērtējot Černobiļas atomelektrostacijas avārijas rezultātā cietušo personu sociālās aizsardzības likuma (turpmāk – Černobiļas likums) 9. panta trešo un ceturto daļu kopsakarā, iepriekšējā kalendāra gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī piemēro, ja kaitējuma atlīdzība tiek piešķirta vai pārrēķināta periodā no 1. maija līdz nākamā gada 30. aprīlim. Savukārt tās kaitējuma atlīdzības, kas tiek piešķirtas un pārrēķinātas no esošā gada 1. janvāra līdz 30. aprīlim tiek aprēķinātas, piemērojot vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī, kas noteikta gadu pirms iepriekšējā gada, un no 1. maija pārskatītas saskaņā ar Černobiļas likuma 9. panta ceturto daļu, proti, ņemot vērā iepriekšējā kalendāra gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī. Tā kā pieteicējam kaitējuma atlīdzība tika pārrēķināta no 2024. gada 20. februāra, tad aprēķins tika veikts, piemērojot 2022. gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī 1217,54 *euro*, kaitējuma atlīdzības apmēru nosakot 426,14 *euro* (50 % x 1217,54 *euro* x 70 %).

Saskaņā ar Černobiļas likuma 9. panta ceturto daļu no 2024. gada 1. maija pieteicējam piešķirtās kaitējuma atlīdzības apmērs tiks pārrēķināts, ņemot vērā 2023. gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī 1366,58 *euro*.

Ievērojot iepriekš minēto, kaitējuma atlīdzība no 2024. gada 20. februāra līdz 2029. gada 19. februārim aprēķināta pamatoti.

Aģentūras Liepājas reģionālās nodaļas 2024. gada 26. marta lēmums Nr. 24/780499 pieteicējam tika izveidots un nosūtīts kļūdaini. Aģentūra atzīst savu komunikācijas kļūdu un atvainojas pieteicējam par radītajām neērtībām.

[3] Pieteicējs vērsās administratīvajā tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru viņam kaitējuma atlīdzība kā Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekam tiktu pārrēķināta, izmantojot vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī par 2023. gadu, izdošanu (*lietas 3.-5. lapa*). Pieteicējs uzskata, ka aģentūra, aprēķinot kaitējuma atlīdzības apmēru, formulā nepamatoti izmantoja 2022. gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī 1217,54 *euro*, nevis 2023. gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī 1366,58 *euro*.

[4] Aģentūra (turpmāk arī atbildētājs) rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz tiesu to noraidīt, atsaucoties uz lēmumā minētajiem argumentiem (*lietas 21.-23. lapa*). Papildus paskaidro, ka, ņemot vērā, ka no 2024. gada 20. februāra pieteicējam tika noteikta lielāka darbspēju zaudējuma pakāpe, nekā iepriekšējā invaliditātes periodā (no 2019. gada 7. decembra līdz 2024. gada 6. decembrim darbspēju zaudējums bija noteikts 60 % apmērā), tad aģentūras Liepājas reģionālā nodaļa, pamatojoties uz Černobiļas likuma 9. panta trešo daļu, pārrēķināja pieteicējam kaitējuma atlīdzību un ar sākotnējo lēmumu tās apmēru noteica 426,14 *euro* mēnesī.

Ņemot vērā tiesību normās noteikto un faktisko apstākli, ka pieteicējam darbspēju zaudējuma pakāpe saskaņā ar Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas atzinumu tika mainīta no 2024. gada 20. februāra, kas ir pirms 2024. gada 1. maija, aģentūra pamatoti ir veikusi aprēķinu par periodu no 2024. gada 20. februāra līdz 2024. gada 30. aprīlim, ņemot vērā 2022. gada vidējo algu valstī.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījusi lietas materiālus, izvērtējusi lietas dalībnieku paskaidrojumus un lietā esošos pierādījumus, tiesa atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[6] Lietā nav strīda par to, ka pieteicējam ar Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas 2024. gada 19. marta lēmumu Nr. 30-2024-5425 no 2024. gada 20. februāra līdz 2029.gada 19. februārim noteikta 2. grupas invaliditāte, kuras cēlonis ir saslimšana, kas saistīta ar Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanu, un 70 % darbspēju zaudējums. Nav strīda, ka no 2024. gada 20. februāra pieteicējam

kaitējuma atlīdzība ir pārrēķināta, ņemot vērā paaugstināto darbspēju zaudējuma procentu. Tāpat nav strīda, ka no 2024. gada 1. maija pieteicējam kaitējuma atlīdzība ir pārrēķināta, ņemot vērā vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī 2023. gadā (*lēmums, lietas 25. lapa*). Strīds lietā ir par to, vai, veicot kaitējuma atlīdzības pārrēķinu par laika periodu no 2024. gada 20. februāra līdz 2024. gada 30. aprīlim, aģentūra pamatoti ņēma vērā vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī par 2022. gadu.

Ņemot vērā minēto tiesa precizē prasījumu – par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru pieteicējam kaitējuma atlīdzība kā Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekam par laika periodu no 2024. gada 20. februāra līdz 2024. gada 30. aprīlim tiktu pārrēķināta, izmantojot vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī par 2023. gadu, izdošanu.

[7] Atbilstoši Černobiļas likuma 9. panta trešajai daļai kaitējuma atlīdzību pārrēķina no dienas, kad Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija nosaka citus darbspēju zaudējuma procentus, ievērojot šā likuma 9. panta pirmajā daļā noteikto formulu: KA = 50 % VS x DZ, kur *KA – kaitējuma atlīdzības apmērs, VS – iepriekšējā kalendāra gada vidējā apdrošināšanas iemaksu alga valstī, DZ – darbspēju zaudējuma pakāpe (procentos)*. Savukārt Černobiļas likuma 9. panta ceturtā daļa paredz, ka noteikto kaitējuma atlīdzības apmēru pārskata reizi gadā 1. maijā, ņemot vērā iepriekšējā kalendāra gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī.

[8] Vērtējot minēto tiesību normu saturu kopsakarā, tiesa secina, ka iepriekšējā kalendāra gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī piemēro, pārrēķinot kaitējuma atlīdzību kārtējā gada 1. maijā, secīgi, kā to pamatoti norāda aģentūra, iepriekšējā kalendāra gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī piemēro, ja kaitējuma atlīdzība tiek pārrēķināta periodā no kārtējā gada 1. maija līdz nākamā gada 30. aprīlim. Savukārt, ja kaitējuma atlīdzība tiek pārrēķināta līdz kārtējā gada 1. maijam, kaitējuma atlīdzības pārrēķinā tiek piemērota vidējā apdrošināšanas iemaksu alga valstī, kas noteikta gadu pirms iepriekšējā gada. Šāda aprēķina kārtība saistīta ar to, ka vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī par iepriekšējo gadu aprēķina Centrālā statistikas pārvalde un publicē tekošā gada pirmajā ceturksnī. Vidējā apdrošināšanas iemaksu alga valstī par 2023. gadu tika publicēta 2024. gada 28. februārī. Tāpēc likumdevējs ir noteicis konkrētu datumu, kurā ir veicams kaitējuma atlīdzības pārrēķins, ņemot vērā iepriekšējā kalendārā gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī, proti, tekošā gada 1. maiju.

Tā kā pieteicējam kaitējuma atlīdzība tika pārrēķināta no 2024. gada 20. februāra, tad pamatoti piešķirtā kaitējuma atlīdzība par periodu no 2024. gada 20. februāra līdz 30. aprīlim tika pārrēķināta, ņemot vērā 2022. gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī, nosakot kaitējuma atlīdzības apmēru 426,14 *euro* mēnesī. Kā konstatējams no lietas materiāliem, no 2024. gada 1. maija pieteicējam piešķirtā kaitējuma atlīdzība ir pārrēķināta, ņemot vērā 2023. gada vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī, nosakot kaitējuma atlīdzības apmēru 478,30 *euro* mēnesī.

[9] Apkopojot visu spriedumā konstatēto un secināto, tiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā nav konstatējami priekšnoteikumi pieteicējam labvēlīga administratīvā akta, ar kuru kaitējuma atlīdzība par laika periodu no 2024. gada 20. februāra līdz 30. aprīlim tiktu pārrēķināta, izmantojot vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī par 2023. gadu, izdošanai, līdz ar to pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289. pantu, 290. panta pirmo un otro daļu, 291. panta pirmo daļu tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru /pers. A/ kaitējuma atlīdzība kā Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekam par laika periodu no 2024. gada 20. februāra līdz 2024. gada 30. aprīlim tiktu pārrēķināta, izmantojot vidējo apdrošināšanas iemaksu algu valstī par 2023. gadu, izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajai apgabaltiesai viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnese Solvita Pujāte